

Hänvisning
VN/25041/2020

Finansministeriet

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25 193

perttu.wasenius@gov.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och till vissa lagar som har samband med den

Bakgrund

Finansministeriet har begärt ett utlåtande av landskapsregeringen om ett utkast till en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och till vissa lagar som har samband med den.

Reformen av personbeteckningssystemet bygger på ett betänkande från 2020 av en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte 2017.¹ I sitt betänkande föreslog arbetsgruppen att Finland från och med 2027 ska ta i bruk en ny personbeteckning. Den nya personbeteckningen skulle enligt förslaget helt ha ersatt den nuvarande personbeteckningen. Efter att betänkandet varit på en remissrunda kunde arbetsgruppens förslag dock inte som sådant anses genomförbart och därför slopades den planerade totalreformen av personbeteckningssystemet. I projektets andra skede har därför reformen av personbeteckningssystemet fortsatt med beredning av mer målinriktade och begränsade ändringar. Den nuvarande personbeteckningens form bibehålls enligt förslaget och det föreslås inte någon ny personbeteckning.

Syftet med den nu föreslagna propositionen är att reformera personbeteckningssystemet genom att göra det möjligt att bevilja utlänningar personbeteckningar i större utsträckning

¹ Landskapsregeringen gav ett utlåtande om arbetsgruppens slutrapport den 20.5.2020, ÅLR 2020/2846.

än för närvarande, genom att möjliggöra elektronisk distansregistrering i befolkningsdatasystemet, genom att utveckla befolkningsdatasystemets identitetshandling samt genom att skapa förutsättningar för införande av en helt ny identifikationskod. Det föreslås att personbeteckningens struktur ändras genom att uppgiften om personens kön slopas.

Enligt utkastet till proposition får förslagen som ingår i revideringen relativt omfattande konsekvenser såväl för människor som för de organisationer som i sin verksamhet behandlar personbeteckningar. Förslagen bedöms ha positiva konsekvenser framför allt för dataskyddet, människors jämlikhet och jämställdheten mellan könen samt för könsminoriteternas ställning.² Syftet med propositionen är dessutom att minska behovet av organisationsspecifika identifikationskoder. Genomförandet av förslagen väntas medföra kostnader för statliga myndigheter, kommunerna och samkommunerna, välfärdsområdena samt företag och sammanslutningar.

Behörighetsfördelning

Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) är folkbokföring rikets behörighet. Ändringar i rikets lagstiftning inom det här rättsområdet gäller följaktligen också på Åland.

Enligt 4 § 1 mom. i lag om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (FFS 661/2009) är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt Statens ämbetsverk på Åland personuppgiftsansvariga för befolkningsdatasystemet.

Ställningstagande

Inledningsvis konstateras att landskapsregeringen endast erhållit de föreslagna lagtexterna och de viktigaste förslagen på svenska, övriga delar av propositionen har inte översatts. Ämbetsspråket vid landskapsregeringen är enligt 36 § självstyrelselagen för Åland svenska och rikets myndigheter har enligt 38 § självstyrelselagen en skyldighet att kommunicera med landskapsregeringen på svenska. Landskapsregeringen kan därför endast lämna ett utlåtande angående innehållet i de översatta delarna.

Enligt 28 § 2 mom. självstyrelselagen ska utlåtande inhämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet. Enligt den översättning som

² De förslag som ingår i propositionen ska inte påverka antalet juridiska kön, utan som uppgift om kön registreras i befolkningsdatasystemet fortfarande alltid antingen kvinna eller man. Beslut om införande av en eventuell tredje eller flera könskategorier ska fattas separat.

landskapsregeringen erhållit får förslagen som ingår i propositionen omfattande konsekvenser för människor och de organisationer som i sin verksamhet behandlar personbeteckningar. Genomförandet förväntas även medföra kostnader för dessa organisationer. Personbeteckningen är central i många av landskapsregeringens system varför det är särskilt problematiskt att inte utkastet till proposition översatts i sin helhet. I synnerhet skulle det ha varit viktigt att få ta del av förslaget konsekvensbedömning på svenska. Landskapsregeringen förutsätter därför att finansministeriet är i kontakt med landskapsregeringen under den fortsatta beredningen till den del Åland berörs.

Landskapsregeringen gav tidigare ett utlåtande i ärendet (ÅLR 2020/2846) där det bedömdes att den tidigare föreslagna nya personbeteckningen och dess parallellhantering med den nuvarande personbeteckningen skulle ha en betydande påverkan på landskapsregeringens IT-system. Inte främst på grund av tekniska utmaningar utan eftersom antalet system där personbeteckningen används är så många att det därför skulle kräva en större arbetsinsats att bygga om systemen. Landskapsregeringen ställer sig därför positiv till att den nuvarande personbeteckningen utvecklas i stället för att den ersätts med en helt ny personbeteckning. Främst bedömer landskapsregeringen att den största arbetsinsatsen i förhållande till det nuvarande förslaget är att för de system där det är nödvändigt att urskilja könstillhörighet krävs ändringar i systemen eftersom detta inte automatiskt föreslås kunna avläsas ur personbeteckningen.

Enligt förslaget ska den könsneutrala personbeteckningen tas i bruk den 1 januari 2027. För att möjliggöra att tidtabellen kan följas anser landskapsregeringen att det är mycket viktigt att all information från riksmyndigheterna relaterad till eventuella förändringar av personbeteckningen tillgängliggörs på svenska enligt samma tidtabell som den tillgängliggörs på finska. Detta gäller även informationen till allmänheten om eventuella förändringar eftersom en stor del av det privata näringslivet också använder sig av olika register baserade på personbeteckningen.

Den föreslagna identifikationskoden föreslås på längre sikt sammankopplas med det nya digitala identitetsbeviset som också bereds vid finansministeriet. Landskapsregeringen har i ett tidigare utlåtande³ om den föreslagna digitala identiteten påpekat att all utveckling rörande personbeteckningen eller den digitala identiteten bör sträva efter att underlätta rörligheten mellan de nordiska länderna och EU-länderna. I sammanhanget kan nämnas den vision som de nordiska statsministrarna antog i augusti 2019 som säger att Norden år 2030 ska vara världens mest hållbara och integrerade region.⁴ Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan för visionen som gäller för perioden 2021–2024. Enligt mål 7 ska bland annat mobiliteten i Norden främjas genom att den fria rörligheten för människor och

³ ÅLR 2021/2327.

⁴ <https://www.norden.org/sv/var-vision-2030>

företag underlättas. Enligt mål 8 ska satsningarna ökas för att uppnå gränsöverskridande digitala tjänster. Målet är att offentliga digitala tjänster kan användas över gränserna så att det blir lättare att driva företag, studera och arbeta i ett annat nordiskt land.

Vicelanråd

Harry Jansson

T.f. Rättsakkunnig

Rasmus Lindqvist